

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์โลกชนิดอื่นๆ เพราะมนุษย์รู้จักสร้างบ้านเรือน รู้จักทำมาหากิน และประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็คือวัฒนธรรม และเนื่องจากมนุษย์มีวัฒนธรรมนี้เอง จึงทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมสูงกว่าสัตว์และมีความเจริญมาอย่างยาวนาน วัฒนธรรมนั้นเกิดมาจากการสร้างสมประสบการณ์ การสืบทอดและการถ่ายทอดของมนุษย์ วัฒนธรรมมีการเกิด เจริญเติบโต มีการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ดังที่พระเทพเวทีได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในปาฐกถาพิเศษ 100 ปี พระยาอนุนามราชชน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2532) ไว้ว่า

วัฒนธรรมเป็นผลงานของการสั่งสมสั่งสร้างสรรค์และภูมิธรรม ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาของสังคมนั้น ๆ รวมไปถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งหมดของสังคม ตั้งแต่ภายในจิตใจของตน นอกจากนี้วัฒนธรรมไทยถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยเป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิและความภาคภูมิใจ เป็นปัจจัยให้คนไทยได้ประพฤตินทางที่ต้งามมีคุณธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาลั้คมและประเทศไทย

ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญที่ชาวไทยทุกคนต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งราชอาณาจักรไทย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2526) ได้ระบุไว้ว่า " รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ " ฉะนั้นคณะรัฐมนตรีจึงกำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติโดยมีข้อความดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2526)

1. ส่งเสริมการบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยทุกด้านให้เจริญด้วยการศึกษา ค้นคว้า วิจัยฟื้นฟู และพัฒนาวัฒนธรรมไทยให้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต

าศคด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการป้องกันประเทศ ป้องกันการทำลาย
ศาสนา และทำนุบำรุงศาสนาให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาจิตใจประชาชน
แพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านนำไปสู่ประชาชนถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เพื่อให้
ไม่เข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ คัดสรร ความสามัคคี
องชาติ ตลอดจนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งภายในประเทศและระหว่าง

สริวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความ
ภาคภูมิใจและยอมรับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสานทาง
นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนในชาติ และมีความรักหวงแหนวัฒนธรรม

สนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความ
วางชาติ รวมทั้งรู้จักเลือกสรรวัฒนธรรมของต่างชาติ ที่เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย
จากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยนำมากลั่นกรองปรับปรุง คัดแปลง ให้เหมาะสม
ชีวิตของคนไทยและความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

สนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและของเอกชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้
กว้างไกลขึ้น โดยการระดมสรรพกำลังทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรักษา
วัฒนธรรมให้มั่นคงเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของประชาชน ตลอดจนร่วมกัน
กับวัฒนธรรม เพื่อให้วัฒนธรรมมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง
ภายใต้การนำของรัฐบาลได้ประกาศให้ปีพุทธศักราช 2538 ถึง พุทธศักราช
คัวัฒนธรรมไทย ในส่วนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้มีการ
รูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่นจัดพิมพ์เป็นคำขวัญข้อความที่กล่าวว่า " สืบทอดวัฒนธรรม
คุณค่าความเป็นไทย " ในโรงเรียนต่าง ๆ ได้จัดให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการ
ไทย ดังงานวิจัยของร่ำเพย อุดมวงศ์ (2536) พบว่าทางโรงเรียนได้จัด
ประกวดคัดลายมือ การประกวดอ่านทำนองเสนาะ การประกวดคำขวัญ การ
การฝึกมารยาท การสวดมนต์ ฟังสมาธิ การทำบุญตักบาตร
สามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่นได้แจ้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้รับทราบถึงการ
มการการศึกษาและวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น ครั้งที่3/2539 โดยมีนาย
ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นเป็นประธาน ซึ่งมีมติให้สถานศึกษาเน้นการส่งเสริม
วม โดยเฉพาะในข้อที่ 3 ระบุว่า "ขอให้อบรมมารยาทไทยให้นักเรียน

นักศึกษา ปฏิบัติให้เคยชินเป็นกิจนิตย์ ตามประเพณีวัฒนธรรมไทยให้ถูกต้อง เหมาะสมและถูกกาลเทศะ" (สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น, 2539)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของมารยาทไทย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญต่อสังคมไทยดังที่ท่านผู้หญิงศุภมาลา มาลากุล (2524) ได้กล่าวไว้ว่า "แบบอย่างมารยาทของชาติไทยเป็นหลักการที่ไม่ล้าสมัย จึงใช้ได้ทุกโอกาส ทุกสมัยและทุกสถานที่" และการไหว้ก็จัดเป็นมารยาทไทยที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งแสดงถึงการยกย่องให้เกียรติกัน ทำให้คนไทยเป็นคนสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักที่ต่ำที่สูง การไหว้มี 4 แบบด้วยกันคือ การไหว้พระ การไหว้บิดามารดา และครูอาจารย์ การไหว้ผู้ที่เคารพทั่วไป การไหว้บุคคลที่เสมอกัน การไหว้จึงถือเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติให้เกิดเป็นลักษณะนิสัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกพฤติกรรมการไหว้มาเป็นเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้

การไหว้จัดเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์ทำหรือไม่ทำตามความเชื่อของแต่ละบุคคล เมื่อได้มีการศึกษาต่อไปจึงพบว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับเจตคติดังเช่น ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) ได้กล่าวไว้ว่าถ้าเราทราบเจตคติของบุคคลในเรื่องหนึ่งเรื่องใดแล้ว เราก็สามารถทำนายถึงแนวโน้มในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องนั้น ๆ ได้ ดังนั้นหากเรารู้ถึงเจตคติที่มนุษย์มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้แล้วก็ย่อมสามารถทำนายได้ถึงพฤติกรรมของมนุษย์ได้ด้วย ซึ่งตรงกับหลักทฤษฎีของฟิชบายน์และไอเซนที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์จะทำต่อเมื่อเขามีเจตนาที่ดี แต่ถ้าเขามีเจตนาที่ไม่ดีแล้วมนุษย์ก็จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ เพราะมนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และพิจารณาผลที่เกิดจากการกระทำของตนก่อนจะตัดสินใจลงมือทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยสาระสำคัญที่เป็นพื้นฐานของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลจะกล่าวถึงพฤติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลที่อยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) และเจตนาเชิงพฤติกรรมจะได้รับอิทธิพลจากตัวแปร 2 ตัวคือเจตคติทางตรงต่อพฤติกรรม กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง ส่วนรายละเอียดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ผู้วิจัยจะได้นำเสนอไว้ในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาการวัดเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการวัดเจตคติของบุคคลและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นสิ่งจำเป็น และยังพบว่ามันักวิจัยที่สนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของคน มักจะใช้เจตคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรพยากรณ์ เพื่อช่วยให้เข้าใจหรือสามารถพยากรณ์พฤติกรรมที่ตนกำลังศึกษาอยู่ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2531) ดังนั้นการใช้มาตรวัดเจตคติที่เหมาะสมจะสามารถพยากรณ์พฤติกรรมได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ครูแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไขและส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมนั้น ๆ

และจากการศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่ไม่มีการวิจัยที่สร้างมาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน โดยใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างมาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน เพื่อให้เป็นมาตรวัดที่มีคุณภาพ และผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการสร้างมาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่อวัฒนธรรมไทยในด้านอื่น ๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อสร้างมาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดขอนแก่น ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

1.2.2 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน โดยใช้มาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องเป็นตัวพยากรณ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างมาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดขอนแก่น ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของฟิชบายน์และไอเซ็น (Fishbein and Ajzen, 1980 อ้างถึงใน อีระพร อุวรรณโณ, 2535)

1.3.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชบายน์และไอเซ็น ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ จำนวน 5 กลุ่ม ตัวแปร คือ เจตคติต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง เจตนาเชิงพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน

1.3.3 ประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2539

1.4 ข้อดกลงเบื้องต้น

1.4.1 มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และใช้ข้อมูลที่ดีมีอย่างเป็นระบบ

1.4.2 มนุษย์พิจารณาผลที่อาจเกิดจากการกระทำของตนก่อนตัดสินใจลงมือทำหรือไม่นำทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ

1.5 คำจำกัดความ

1.5.1 พฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน หมายถึงการแสดงคารพพ่อแม่ คนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนด้วยการไหว้ ก่อนที่จะเดินทางมาโรงเรียนและตอนกลับจากโรงเรียน โดยให้นักเรียนเป็นผู้สำรวจตนเองว่าใน 1 สัปดาห์ นักเรียนไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียนหรือไม่ ถ้าไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน นักเรียนไหว้สัปดาห์ละกี่วัน

1.5.2 มาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน หมายถึง มาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของพิชบายน์และไอเซ็น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ จำนวน 7 ชุด คือ มาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน มาตรวัดการประเมินผลกระทบจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน มาตรวัดเจตคติทางตรง มาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง มาตรวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง มาตรวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ซึ่งมาตรวัดทุกชนิดมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย

1.5.3 มาตรจำแนกความหมาย หมายถึง มาตรจำแนกความหมาย (Semantic Differential) ของออสกู๊ด (Osgood อ้างถึงใน นีออน กลิ่นรัตน์, 2538) มีลักษณะของมาตรวัดประกอบด้วยคำคุณศัพท์ที่บรรยายลักษณะของเป้าหมายที่เราต้องการวัด แสดงลักษณะตรงข้ามกัน เช่น บวก-ลบ ดี-ไม่ดี ยินดี-ไม่ยินดี และระหว่างคุณศัพท์ทั้งคู่จะมีช่วงห่างกัน 7 อันตรภาคขั้น และผู้ตอบจะต้องเลือกกว่าความรู้สึกที่เขามิต่อเป้าหมายนั้นอยู่ในอันตรภาคขั้นใด

1.5.4 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของพิชบายน์และไอเซ็น ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ จำนวน 5 กลุ่ม ตัวแปร คือ เจตคติต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง เจตนาเชิงพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน

1.5.5 เจตคติต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ทั้งทางบวกและทางลบ เจตคติต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวคือเจตคติทางตรง (A_B) และเจตคติทางอ้อม ($b_i.e_i$)

1.5.6 เจตคติทางตรง (A_B) คือคะแนนที่ได้จากมาตรวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย ใช้ค่าคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ซึ่งค่าคุณศัพท์ได้มาจากการสอบถามนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 นำมาหาค่าคุณศัพท์ที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 กล่าวถึงสร้างเป็นมาตรวัดเจตคติทางตรง ค่าตอบแต่ละมาตรมีคะแนนระหว่าง +3 ถึง -3 เมื่อรวมคะแนนเหล่านี้แล้วจึงเป็นคะแนนเจตคติทางตรง ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงจากมาตรวัดนี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีเจตคติทางตรงต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียนในทางบวกมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

1.5.7 เจตคติทางอ้อม ($\sum b_i \cdot e_i$) คือคะแนนที่ได้จากมาตรวัดทั้ง 2 ชนิดคือ มาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน (b_i) และมาตรวัดการประเมินผลกรรมจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน (e_i) โดยนำมาคำนวณหาผลรวมของผลคูณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมและการประเมินผลกรรม ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีเจตคติทางอ้อมต่อพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ตีกว่าผู้ที่มีคะแนนรวมต่ำ

1.5.8 ความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน (b_i) หมายถึงความเชื่อเด่นชัดที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการไหว้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วัดได้ด้วยมาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับผลกรรมมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมายการให้คะแนนคำตอบแต่ละมาตรมีคะแนนระหว่าง +3 ถึง -3 ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงจากมาตรวัดนี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียนทำให้เกิดผลกรรมทางบวกมากกว่า ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

1.5.9 การประเมินผลกรรมจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน (e_i) หมายถึง การประเมินผลกรรมจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมนี้ในทางบวกหรือทางลบ วัดได้ด้วยมาตรวัดการประเมินผลกรรมจากพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย ค่าตอบแต่ละมาตรมีคะแนนระหว่าง +3 ถึง -3 ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงจากมาตรวัดนี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีการประเมินผลกรรมว่าพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียนทำให้เกิดผลกรรมทางบวกมากกว่า ผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

1.5.10 ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (NB) หมายถึง ความเชื่อเด่นชัดของนักเรียนเกี่ยวกับความเห็นของบุคคลที่สำคัญต่อนักเรียนว่าบุคคลเหล่านั้นเห็นว่านักเรียนควรทำหรือไม่ควรทำพฤติกรรม ตัวแปรนี้วัดโดยมาตรวัดความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย คะแนน +3 ถึง -3 ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูง หมายถึงผู้ที่

เชื่อว่าบุคคลสำคัญต่อตนเองเห็นว่าตนควรทำพฤติกรรมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

1.5.11 แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (MC) หมายถึง ความต้องการของนักเรียนที่จะทำพฤติกรรมคล้อยตามความเห็นของบุคคลสำคัญต่อนักเรียน ตัวแปรนี้วัดโดยมาตรวัดแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย คะแนนแต่ละมาตรอยู่ระหว่าง 1 ถึง 7 ผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงหมายถึงผู้ที่มีความต้องการที่จะทำพฤติกรรมคล้อยตามความเห็นของบุคคลสำคัญต่อตนเองสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำ

1.5.12 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (SN) หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ว่าคุณค่าที่สำคัญต่อตนเองมาก คิดว่านักเรียนควรหรือไม่ควรมีพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ตัวแปรนี้วัดโดยมาตรวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย คะแนนอยู่ระหว่าง +3 ถึง -3 ผู้ที่ได้คะแนนสูงหมายถึงผู้ที่คล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

1.5.13 เจตนาเชิงพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน (I) หมายถึง ความตั้งใจที่จะกระทำหรือความตั้งใจที่จะไม่กระทำพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ตัวแปรนี้สามารถวัดได้ด้วยมาตรวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตรจำแนกความหมาย ตั้งแต่เป็นไปได้จนถึงเป็นไปได้ไม่ได้ คะแนนเจตนาเชิงพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง +3 ถึง -3 แล้วหาผลรวมของคะแนนจากทุกข้อ ผู้ที่ได้คะแนนสูงจากมาตรวัดนี้ถือว่าเป็นผู้ที่มีเจตนาเชิงพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

1.5.14 ความเชื่อเด่นชัด (Salient Beliefs) หมายถึง ข้อความเชื่อที่เป็นตัวแทนของความคิดเห็นของนักเรียน เลือกความเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไปกล่าวถึง ซึ่งข้อความเหล่านี้ได้มาจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมการไหวพือแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

1.5.15 ขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจำแนกเป็น 4 ขนาดตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนดังนี้คือ โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 1-499 คน โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 500-1499 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน 1500-2499 คน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียน 2500 ขึ้นไป

1.5.16 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2539

1.5.17 คุณภาพของมาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมา และกลับจากโรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะที่ดีของมาตรวัด ซึ่งพิจารณาจาก อำนาจจำแนกรายข้อ ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของมาตรวัด

1.5.18 ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ที่แสดงถึง ประสิทธิภาพของมาตรวัดที่สะท้อนให้เห็นว่าเครื่องมือนี้ สามารถทำหน้าที่วัดคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดได้ โดยพิจารณาจากผลการพิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างมาตรวัดกับตารางโครงสร้าง ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน

1.5.19 อำนาจจำแนก หมายถึง ค่าที่บ่งชี้ความสามารถของข้อกระทงที่จะจำแนก ผู้ที่มีคุณลักษณะที่เครื่องมือนี้วัดได้คะแนนสูงกับผู้ที่มีคุณลักษณะที่เครื่องมือนี้วัดได้คะแนนต่ำออกจากกัน ซึ่งในที่นี้หมายถึงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากการวัดรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total Correlation) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

1.5.20 ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง คุณภาพของมาตรวัดลักษณะอย่าง เดียวกัน มาตรวัดมีความเป็นเอกพันธ์ ใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพียงครั้งเดียว แล้วนำผลมาหาความ เชื่อมั่น โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1974 อ้างถึงในประคอง การณสุต, 2538)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างมาตรวัดคุณลักษณะและพฤติกรรมทางด้าน จิตพิสัย (Affective)

1.6.2 มาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ก่อนมาและกลับจากโรงเรียน ที่ได้จะเป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนามาตรวัดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ด้านอื่น ๆ ต่อไป